

**Першая міжнародная навукова-практычная канферэнцыя
“Гісторыя гандлю ў Беларусі (ад старажытнага часу да канца XX ст.):
праблемы вывучэння і перспектывы даследавання”**

14-16 лістапада 2013 г., г. Мінск

ВЫНІКОВЫЯ МАТЭРЫЯЛЫ

Інфармацыя пра канферэнцыю

Першая навуковая канферэнцыя на тэму: “Гісторыя гандлю ў Беларусі (ад старажытнага часу да канца XX ст.): праблемы вывучэння і перспектывы даследавання” была праведзена 14-16 лістапада 2013 г. у Мінску і стала пачаткам рэалізацыі ўнікальнага маштабнага доўгатэрміновага праекта па даследаванні гісторыі рознічнага гандлю ў Беларусі.

Арганізатарам і спонсарам канферэнцыі і праекта выступае група кампаній “Менка” на чале з генеральным дырэктарам Ларысай Лазарэвіч.

Удзельніцаць у канферэнцыі выказалі жаданне 98 навукоўцаў. Арганізацыйнаму камітэту канферэнцыі прыйшлося правесці грунтоўны аналіз, каб адабраць даклады, найбольш цікавыя і адпаведныя тэме канферэнцыі. З ліку запрошаных да ўдзелу, змаглі прыбыць на навуковы форум і зачытаць свае даклады 37 навукоўцаў з Беларусі, Германіі, Ізраіля, Расіі, Украіны. У апошні дзень працы канферэнцыі да іх далучыліся 10 мінскіх археолагаў.

У якасці ганаровых гасцей былі запрошаны прадстаўнікі органаў улады, дыпламатычных прадстаўніцтваў, буйных даследчыцкіх і вышэйшых навучальных устаноў Беларусі, дзяржаўных музеяў, архіваў, бібліятэк, шэрагу камерцыйных устаноў і грамадскіх аб’яднанняў.

Пленарнае пасяджэнне пачалося з выступлення намесніка міністра гандлю Рэспублікі Беларусь Ірыны Наркевіч, якая зачытала адрас міністра гандлю Валянціна Чэканова з прывітальнымі словам да ўдзельнікаў канферэнцыі. З прывітальнымі словамі выступілі: генеральны дырэктар групы кампаній “Менка” Ларыса Лазарэвіч, прафесар архітэктуры, заслужаны архітэктар Беларусі Вальмен Аладаў, спецыяліст-практык з 30-гадовым вопытам працы ў галіне гандлю Уладзімір Нярозь.

У ходзе пленарнага пасяджэння былі заслуханы даклады Міхаіла Бранцава (Расія), Пятра Гуда (Мінск), Яўгена Іванова і Юліі Петрушэўскай (Магілёў), Эмануіла Іофэ (Мінск), Дзмітрыя Карэва (Гродна), Андрэя Кіштымава (Мінск), Уладзіміра Ляхоўскага (Мінск), Бернда Халліра (Германія), Захара Шыбекі (Ізраіль-Беларусь), Мікалая Шэлега (Мінск).

Усімі дакладчыкамі і гасцямі канферэнцыі адзначаліся важнасць, актуальнасць і ўнікальнасць навуковага праекта па вывучэнню гісторыі рознічнага гандлю ў Беларусі: яго ініцыятарам упершыню выступае прыватны бізнес, а яго практычная скіраванасць спалучаецца з акадэмічнымі патрабаваннямі да запланаванага даследавання.

Праца на канферэнцыі была арганізаваная па трох секцыях: “Умовы для развіцця гандлю і гандлёвыя сувязі да XX ст.” (мадэратар Юрый Грузіцкі), “Гандаль у

лакальным і антрапалагічным вымярэнні да XX ст.” (мадэратар Андрэй Кіштымаў), “Гандаль у Беларусі ў XX ст.” (мадэратар Уладзімір Ляхоўскі). Акрамя таго, быў праведзены круглы стол “Месца і роля археалогіі ў вывучэнні гісторыі гандлю” (мадэратар Сяргей Тарасаў).

У канферэнцыі прынялі ўдзел гісторыкі, археолагі, этнографы, эканамісты, прававеды. У пэўнай ступені ім удалося паказаць, якія фактары ўплывалі на развіццё гандлю ў Беларусі, якія арганізацыйныя формы ён меў у мінулым, што ўяўлялі сабой асобныя гандлёвыя цэнтры і самі гандляры а таксама, якімі асаблівасцямі вылучаўся гандаль у гады савецкай улады. Археолагі засяродзіліся на праблеме эвалюцыі простага абмену прадуктамі і рэчамі ў гандаль. Яны дыскутавалі аб вытоках гандлёвай дзейнасці нашых продкаў.

Форум спецыялістаў у галіне гандлю скончыўся пасяджэннем, на якім былі падведзены вынікі працы. Ларыса Лазарэвіч выклала сваё канцэптуальнае бачанне перспектывы далейшага вывучэння гісторыі гандлю ў Беларусі, акрэсліла сваю пазіцыю ў справе практычнага выкарыстання вынікаў гістарычных даследаванняў у сучасным бізнесе і выказала ўдзячнасць удзельнікам канферэнцыі за плённую працу. На яе думку, праведзеная канферэнцыя стала важнейшай падзеяй не толькі ў жыцці кампаніі “Менка”, але і ў грамадскім жыцці ўсёй нашай краіны. Затым былі выслуханы і абмеркаваны пажаданні і прапановы навукоўцаў.

Асноўныя вынікі канферэнцыі

Правядзенне канферэнцыі дазволіла выявіць ступень вывучанасці гісторыі гандлю ў Беларусі, акрэсліць кола зацікаўленых ў яе вывучэнні навукоўцаў, зразумець важнасць пэўных праблем у даследаванні гандлю, вызначыць планы на будучыню.

1. Удзельнікі канферэнцыі прадэманстравалі тэматычную разнастайнасць праблемы, яе самыя нечаканыя нюансы. У тэрытарыяльным аспекце найбольш вывучаным аказаўся лакальны гандаль (асобных гарадоў і рэгіёнаў); у храналагічным плане – гандаль часоў Расійскай імперыі, у тэматычным плане – гандлёвыя сувязі. Аднак было засведчана, што ў цэлым беларускі гандаль мінулага даследаваны слаба, асабліва ў перыяд савецкай улады.

2. Тэма канферэнцыі выклікала вялікую цікавасць даследчыкаў. Яна прываблівае сваёй атракцыйнасцю і актуальнасцю. Мяркуючы па пададзеных на ўдзел у канферэнцыі заяўках, пэўныя навуковыя напрацоўкі ў вывучэнні гісторыі гандлю Беларусі і жаданне даследаваць яго ў перспектыве маюць каля 100 навукоўцаў. Гэта сведчыць аб наяўнасці інтэлектуальнага патэнцыялу. Аднак выявіліся факты практычна поўнай адсутнасці даследчыкаў, якія б спецыялізаваліся на вывучэнні гісторыі беларускага гандлю, і адсутнасць у краіне сістэмы падрыхтоўкі кадраў у галіне эканамічнай гісторыі.

3. У ходзе навуковых дыскусій звярталася ўвага на важнасць вывучэння такіх праблем, як генезіс гандлю, фармаванне рынка спажывання, чалавечы фактар у гандлёвай дзейнасці.

4. Паспяхова арганізацыя і правядзенне канферэнцыі кампаніяй “Менка” і ўвага да мерапрыемства з боку Міністэрства гандлю сведчыць пра зацікаўленасць прыватнага бізнэсу і дзяржавы ў выкарыстанні гістарычнага досведу гандлёвай дзейнасці нашых продкаў для паспяховага развіцця гандлю на сучасным этапе.

5. Спецыялісты ў галіне эканамічнай гісторыі атрымалі ўнікальны шанец мець падтрымку з боку фундатараў і зацікаўленых дзяржаўных структур. Намецілася перспектыва доўгатэрміновага супрацоўніцтва гісторыкаў і бізнесменаў пад апекай дзяржавы. У сувязі з гэтым гісторыя можа стаць таварам не толькі для турбізнеса, але і для гандлёвых ды іншых устаноў эканамічнага сектара.

Рэкамендацыі для далейшай дзейнасці, прынятыя на канферэнцыі

3 улікам вынікаў канферэнцыі, прапаноў і планаў фундатара, можна намеціць наступныя планы, пажаданні і рэкамендацыі.

1. Надрукаваць матэрыялы канферэнцыі ў папяровай версіі і ў інтэрнет-версіі.
2. Праводзіць навуковыя канферэнцыі па гісторыі гандлю Беларусі з перыядычнасцю раз у два гады.
3. Прыступіць да напісання навуковай манаграфіі “Гісторыя рознічнага гандлю ў Беларусі” і завяршыць гэту працу, прыкладна, праз два гады.
4. Прыняць удзел у юбілейных мерапрыемствах Міністэрства гандлю Рэспублікі Беларусь, якое адзначае ў 2014 г. сваё 90-годдзе.
5. Правесці ў канцы 2014 г. варкшоп (семінары) навукоўцаў на тэму “Крыніцы для даследавання гісторыі рознічнага гандлю ў Беларусі”
6. Стварыць пры групе кампаній “Менка” ўмовы для аб’яднання даследчыкаў гісторыі гандлю ў Беларусі, а ў перспектыве, па прыкладу іншых краін, і для стварэння асацыяцыі даследчыкаў гісторыі гандлю. Гэта дазволіць адрадзіць беларускую школу даследчыкаў эканамічнай гісторыі і выйсці на ўзровень міжнароднага супрацоўніцтва.
7. Прадугледзіць у перспектыве стварэнне навукова-практычнага часопіса, прысвечанага мінуламу і сучаснаму гандлю ў Беларусі.
8. Стварыць пры групе кампаній “Менка” музейную экспазіцыю, прысвечаную гісторыі рознічнага гандлю ў Беларусі; прыняць удзел у арганізацыі публічнай выставы такога ж зместу супольна з Міністэрствам культуры, Нацыянальным музеям гісторыі Беларусі і Беларускай дзяржаўнай архівам кінафотафонадакументаў.
9. Ініцыяваць хадайніцтва адпаведных міністэрстваў Беларусі да кіраўніцтва НАН Беларусі аб уключэнні эканамічнай гісторыі ў лік спецыялізацый ВАК па абароне дысертацый для атрымання навуковых ступеняў. Гэта тлумачыцца неабходнасцю прыцягнуць да вывучэння гісторыі рознічнага гандлю Беларусі маладых спецыялістаў.
10. Прасіць кіраўніцтва ўніверсітэтаў заахвочваць студэнтаў і аспірантаў вывучаць гісторыю рознічнага гандлю ў Беларусі. Рэкамендаваць і прасіць навукоўцаў звярнуцца да больш інтэнсіўнага даследавання рознічнага гандлю ў Беларусі, пры гэтым, асабліваю ўвагу звярнуць на бібліяграфію праблемы, яе крыніцазнаўчую базу, развіццё гандлёвай дзейнасці ў перыяд савецкай улады, гісторыю асобных галінаў гандлю, наяўнасць нацыянальных асаблівасцяў у гандлі, асваенне новых метадык даследавання.

11. Рэкамендаваць і тлумачыць працаўнікам гандлёвай дзейнасці ў Беларусі важнасць выкарыстання гістарычнага вопыту сваіх папярэднікаў у мэтах павышэння іміджу і эфектыўнасці працы сваіх устаноў; паказваць наяўныя магчымасці для такога выкарыстання.

12. Пашыраць інфармацыю аб выніках канферэнцыі і ходзе рэалізацыі намечаных планаў у СМІ.